

RANA

Jožef Kramberger

1. Kako pogosta je rana in kaj jo povzroči?

Težko je govoriti o pogostosti ran. Do rane pride vedno takrat, kadar je delovanje zunanje sile tako veliko, da privede njeno delovanje do poškodbe tkiva, je tudi rana, ki jo s skalpelom povzroči kirurg pri operaciji, ali rana na možganskem tkivu, ki je na zunaj ne vidimo (udarec v glavo ...)

2. Kako se rana kaže?

Rana je vsaka poškodba tkiva, ki se kaže s prekinitvijo zdravega tkiva in posledično, zaradi poškodbe krvnih žil, s krvavitvijo.

3. Kako postavimo diagnozo?

Rane na površini telesa diagnosticiramo brez posebnih pripomočkov, za diagnosticiranje ran v telesnih votlinah in glavi pa se poslužujemo ultrazvočnih, rentgenskih in drugih aparatov, kot tudi nekaterih drugih kirurških in drugih prijemov (lavaža (tj. izpiranje) trebušne votline ...).

4. Kdaj morate k zdravniku?

- Globoke vreznine ali druge rane, kjer se krvavitev ne ustavi, zmečkanine, odtrganine in druge obsežnejše rane, močno umazane rane ter rane, okoli katerih se pojavi rdeča vneta koža, od katere se lahko navzgor po roki ali nogi pojavi vedno daljša rdeča črta. Pri slednjih se običajno pojavi bolečina, ki je večkrat pekoča ali kljuvajoča.
- Rane v prebavnem in dihalnem traktu, ki se kažejo kot bruhanje in izkašljevanje krvi ali krvavitev iz zadnjične odprtine.
- Ugrizne rane (ljudi in živali).
- Strelne rane.

5. Katere ukrepe zdravnika lahko pričakujete?

Če bo mogoče, bo zdravnik družinske medicine rano oskrbel, večje rane bo oskrbel s šivi ali nadomestki za šive. Če je od cepljenja proti tetanusu minilo več kot 5 let, vas bo cepil. Če bo rana močno umazana, boste dobili antibiotik. V primeru velike izgube krvi boste dobili infuzijo (tekočino v žilo). Če rane ne bo mogel oskrbeti sam, vas bo napotil v najbližjo bolnišnico. V primeru poškodb, ki zahtevajo urgentno oskrbo in nadaljnje postopke v bolnici, boste prepeljani v bolnico v spremstvu urgentne ekipe. V primeru ugriznih ran neznanih živali, vas bo po oskrbi rane napotil v najbližji Zavod za zdravstveno varstvo ali Inštitut za varovanje zdravja, v antirabično ambulanto (ambulanta za preprečevanje stekline), in sicer na posvet ter morebitno cepljenje.

6. *Kateri so načini zdravljenja osebe, ki ima rano?*

- Oskrba rane s čiščenjem in prevezo, dajanjem oblog za rane, vlaženje rane s tekočinami (obkladki), ki ne potrebuje kirurške oskrbe,
- kirurška oskrba rane,
- protimikrobno zdravljenje okužene rane, protimikrobna zaščita rane,
- cepljenje/a,
- hiperbarična komora (zdravljene s kisikom).

7. *Kako poteka spremljanje osebe z rano?*

V ambulanti izbranega zdravnika vam bodo spremljali celjenje rane na 2-3 dni. Rano bodo očistili in prevezali, če so nameščeni šivi, jih bodo odstranili, običajno po 10-12 dneh od namestitve.

8. *Kdaj in kako si lahko pomagata sami?*

Prva oskrba rane:

- odkrijte ranjeni del telesa, da vidite vso rano in odstranite oblačila,
- pri odstranjevanju oblačila se ne dotikajte rane,
- če rana krvavi, zaustavite krvavitev z enim od spodaj naštetih načinov:
- s pritiskom arterije ob kost nad mestom poškodbe,
- z neposrednim pritiskom na krvaveče mesto, s kompresijsko obvezo,
- s kompresijsko obvezo preko tampona v rani,
- v skrajni sili, če drugače ni mogoče zaustaviti krvavitve, z Esmarchovo prevezo,
- ugriznine izperete z mlačno vodo in milom,
- pokrijte rano s sterilno prevezo,
- če je rana velika, imobilizirajte ud.

Če je v rani večji tujek, ga sami ne odstranjajte, ampak preko njega položite gazo, s poškodovanim delom telesa mirujte, obiščite zdravnika. Po potrebi, kadar so poškodbe večje, pokličite številko 112 in tam zaposlene obvestite o dogodku. Tudi od zaposlenih na številki 112 boste dobili navodila, kako ravnati do prihoda reševalcev. Če je rana nekje v prebavnem ali dihalnem traktu in bolnik bruha ali izkašlja kri, je potrebno:

- položiti bolnika v pol sedeč ali sedeč položaj,
- počasi piti mrzle pijače ali lizati led,
- dati mrzle obkladke na prsni koš in na vrat,
- čim prej obiskati zdravnika ali poklicati številko 112.

9. *Kako rana vpliva na naše življenje?*

Vsaka rana je poškodbe telesa, ki bolj ali manj oslabi, če ne celo onemogoči delovanje telesa. Iz zgoraj povedanega je spremljajoč faktor rane krvavitev, lahko okužba. Posledice rane so lahko neznatne, lahko pa, v najslabšem primeru, povzročijo smrt.